

Zijn antwoord luidt: „Dr. Beekers heeft niet te veel gezegd; misschien heeft de titel van zijn stukje wat veel indruk gemaakt.”

De Tongvaren moge hier en daar in Zuid-Limb. nogal gevonden worden, de aanwezigheid dezer plant blijft nochtans zéér plaatselijk en derhalve is zij zeldzaam in Limburg!

Gaspeldoorn als Voedergewas.

Daarvan zullen nog al enkele lezers, die bovengenoemden stekeligen gast van nabij kennen, staan opkijken. En toch, 't is heusch zoo. De gegevens in de landbouwlitteratuur daaronder zijn overduidelijk en van misverstand kan hier geen sprake zijn. Hij, de „Ulex europaeus” slaat uitdrukkelijk als groenvoedergewas geboekt.

In Frankrijk en Engeland is hij als zoodanig voor paarden en rundvee in gebruik, maar dan toch zeker bij gebrek aan beter. Wel bekomme het onzen armen viervoeters, die dit benijdenswaardig kostje op d'r menu krijgen, al toont de analyse 8,5 % ruw eiwit, wat ongeveer gelijk slaat met het eiwitgehalte van middelmatig grashooi. Ik veronderstel, dat de keuze tusschen die twee voor onze koetjes en paardjes anders niet twijfelachtig zal zijn. Eerlijkshalve dien ik er bij te voegen, dat 't goedje om mond- en maagverwondingen te voorkomen, vóór het gebruik gekneusd wordt in apart daarvoor geconstrueerde machines en daarna tot haksel gesneden. Ook komt het in die streken gedroogd als veevoeder in den handel. In elk geval, hoe ook genuttigd, me dunkt, onze onguurste distelsoorten moeten er wel een festijntje bij zijn.

Uit alles, wat we van 't gebruik lezen, kunnen we opmaken, dat Ulex het in sommige deelen van Frankrijk en Engeland gebracht heeft tot den rang van cultuurgewas. Hij heeft er plaatselijk zelfs den weidschen naam gekregen van „lucerne voor den drogen grond”. Zeker, hij behoort tot dezelfde plantkundige familie als de lucerne en misschien heeft men zijn meerjarigheid wel met die der lucerne vergeleken. Overigens is dan ook iedere overeenkomst in uiterlijk en hoedanigheden tusschen Ulex en *Medicago sativa* of met *M. media* verre te zoeken.

Wanneer men 't evenbeeld van den Gaspeldoorn zoekt, vindt men dat eerder in miniatuur terug bij de Heukelbrem of Kattedoorn (*Genista anglica* L.) die veelvuldig te vinden is o.a. op de droge en kale zandheuvels, oostelijk van Schinveld met haar ongedoornde soortgenoot *Genista pilosa* en 't gewone bezemkruid. Ook het gedoornde stalkruid (*Ononis spinosa* L.), toont, afgezien van de bloemkleur wel eenige overeenkomst. Geen van zijn familiegenooten evenaart Ulex echter in stekeligheid.

Ik lees, dat er indertijd ook in ons land proeven zijn genomen met Gaspeldoorn als voedergewas; ze slaagden echter niet naar wensch. Nu, dat is geen

wonder. Onze Hollandsche beestjes zijn te puike weiden en klavers gewoon en zelfs op de Drentsche esschen zal er wel iets beters en malschers gevonden worden, dan zulk doornig goed. Weet misschien een der lezers iets meer van die geschiedenis? Is in ons land gaspeldoorn wel eens tot dat doel verbouwd, bijv. op de zandgronden van Drente, Overijssel of Gelderland? Of komt hij in de andere provinciën meer algemeen in 't wild voor? Heukels noemt hem voor ons land vrij menigvuldig op dorren zandgrond. Voor Limburg is dit zeker niet zoo. Immers, voor zoover mij bekend, publiceerde ons Genootschap maar drie vindplaatsen.

We mogen hem hier dus gerust als een meer zeldzame verschijning beschouwen en zullen over zijn voederwaarde maar niet langer uitweiden. Wel hebben we toe te zien, dat hij in Zuid-Limb. vroeg of laat niet geheel verdwijne. Op den Sint Pietersberg immers tiert hij niet best; op Bouwberg zijn er zoo heel veel exemplaren niet van aanwezig en daarbij slinkt hun aantal. Tot mijn spijt zag ik op de laatste plaats verleden jaar, hoe enkele reuzenplanten van Ulex als brandstof gebezigd waren in 't nabijzijnde wachthuisje der militairen. Op den Welschen heuvel is er voor vermindering of verdwijning voorloopig nog geen zorg. Daar had ik voor een jaar of negen op een donkeren avond de eer met Ulex kennis te maken, zonder z'n naam nog te weten. Die kennismaking op 't gevoel — ik zal ze niet licht vergeten — had plaats op 'n wijze, die 'k maar liefst niet in details zal verhalen. Wanneer ik later bij lichten dag in de Graatheide kwam, had ik steeds veel oog voor dezen stekeligsten aller stekelingen.

Als bijzonderheid kan nog gelden, dat de menschen van Berg en Urmoud wel eens naar den Welschen heuvel komen gaspeldoorn takken halen, om hun tuinhagen bij den grond dicht te maken. In dit opzicht zijn de „veuzen”, zooals Ulex daar gewestelijk heet, onovertroffen. Men denkt er daar evenwel niet aan, er zijn vee op te trakteren.

Schinveld.

W. J. VROMEN.

Jaarboek 1915.

't Jaarboek 1915 is ter perse en zal in Februari den leden worden toegezonden.

Vroegere Jaarboeken zijn nog steeds bij den Bibliotheecaris verkrijgbaar.

Maandbladen.

De leden, die de Maandbladen niet mochten bewaren, worden vriendelijk verzocht ze te willen afstaan aan den Bibliotheecaris. We kunnen dan te beter voldoen aan eventueele aanvragen.

Officieel.

Nieuw lid: de heer C. M. J. THIJSEN, Onderwijzer te Geleen.